

Hoe onsmakelijk het moge klinken er gaat een archeoloog niets boven een goedgevulde beerput. Nergens is zo veel informatie te vinden. Beerputten werden gebruikt om huishoudelijk afval in te gooien, zoals potten, kannen, kruiken, borden en glazen. Maar ook over het voedsel verschaffen beerputten veel informatie.

Voedselresten als zaden en pitten kunnen in een beerput eeuwenlang

bewaard blijven. Met het blote oog zijn deze meestal niet herkenbaar. Bij een opgraving worden daarom grondmonsters genomen. In een laboratorium worden deze gezeefd en door archeologen met een biologische opleiding onderzocht.

Wat zegt nu zo'n grondmonster? Als voorbeeld nemen we een beerputmonster van de Varkensmarkt te Hilvarenbeek. Hierin werden zaden aangetroffen van 62 soorten gewassen. Daaronder bevonden zich onkruiden, zoom- en struweelplanten, waterplanten, moeras- en oeverplanten, heiden en 28 soorten voedingsgewassen. Wat kreeg de Hilvarenbeeker van 500 jaar geleden op zijn bordje? Al dan niet verwerkt at hij onder andere: mosterd, boekweit, rogge, maanzaad, vijgen, aardbeien, druiven, walnoten, appels, mispels, pruimen, kersen, peren, klapbessen, rozebottels, bramen en ook perziken. Natuurlijk aten de mensen ook andere gewassen, zoals groenten, maar omdat deze in de maag verteren, komen ze niet in de beerput en dus ook niet in onze statistiek terecht.

Het feit dat we midden op de brabantse zandgronden een perzikpit vinden, vertelt ons dat er in de vijftiende eeuw het huis waar de beerput bij hoorde, mensen woonden van grote welstand en met internationale kontakten. Want een perzik in die tijd - dat was nogal wat! Waarschijnlijk heeft een koorheer van het Hilvarenbeekse kapittel zich de luxe van deze ongehoorde aanschaf gepermitteerd. Of zou een ijlbode uit Rome een zeldzaam cadeautje hebben meegenomen? Zeldzaam was het zeker. Tot dusver was slechts één keer eerder een middeleeuwse perzik in Nederland gevonden. Opgravingen vertellen ook over het vlees dat vroeger gegeten werd. De heer van Tilburg en zijn huishouding aten kennelijk graag een runderlapje, karbonade of gebraden kip, want botten van deze dieren werden bij honderden gevonden tussen het keukenafval, dat in de gracht van het kasteel gegooid was. Jachtwild was niet in trek, want alleen van konijn en haas zijn (weinig) botten gevonden. Oesters werden bij duizenden gevonden, terwijl ook minstens één keer een schelvis op het menu heeft gestaan. Al deze vondsten bestaan uit losse botten van bepaalde delen van het skelet. Verrassend was daarom de vondst van twee complete koeieskeletten. Deze lagen in een afvalkuil bij een van de bijgebouwen. Het waren twee koeien van 3 1/2 jaar. De leeftijd kon worden vastgesteld aan de hand van bepaalde vergroeiingen bij de knieën. Deze koeien zijn met huid en haar afgedankt. Waarschijnlijk hebben ze een ziekte (miltvuur) gehad. De knechten die met een achteloze worp de kadavers hebben weggegooid, zouden zich doodgelachen hebben, als ze wisten dat wij ze later weer boven zouden halen.